

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 17 februari 2011

MEDITATIE

Wat God gedaan heeft

Niet verhoord

De man, die verlost is, krijgt niet waarom hij gebeden heeft, terwijl zijn gebed toch niet verkeerd was. Deze verlostte uit de macht van vele duivelen begeert bij zijn Weldoener te blijven. Hij verlangt de gemeenschap met de Christus te ervaren.

En onbegrijpelijk, dat gebed wordt niet verhoord. Het schip waarin de Heere Jezus en Zijn discipelen zijn, vaart weg van de oever van Decapolis, terug naar de westzijde van het Meer van Galilea. De man moet terug, tegen zijn bidden in. In Gods wijsheid wordt het gebed niet verhoord. Hij moet terug naar zijn huis. Daar, waar zijn verleden, zijn afkomst is. Daar, waar ze hem allen kennen. Te midden van al die mensen, die weten wie hij is: bezeten, naakt, eigenlijk een levende dode die het liefst in de graven verkeerde, in grote onrust en angst. Algemeen is het bekend in zijn huis, wat hij deed, hoe hij riep, hoe hij eruit zag. Een toonbeeld van de heersende duistere machten van de zonde en de

Keer weder naar uw huis en vertel, wat grote dingen u God gedaan heeft.

Lukas 8:39a

satan. 'Keer weder naar uw huis'. De weg is anders dan waarom hij gebeden heeft bij het wegvaren van het schip.

Wel verhoord

Het gebed van de mensen in Gadara is wèl verhoord (37). De Heere doet wat zij vragen. Hij vertrekt. Wee, als de Heere onze dwaze gebeden verhoort, in onze zelfhandhaving, de zonde en de wereld beminrend. Ze hebben hun werk liever dan de Heere, hun dieren liever dan hun zielenheil, hun (ongoorloofde) geldwinning liever dan de Zaligmaker. Hun gebed, 'met grote vreeze' uitgesproken, verwoordt hun levenskeus. Ze zijn weliswaar niet onverschillig bij het zien en ho-

ren van de wonderen des Allerhoogsten (34-36), toch blijkt hun diepe afkeer van Hem, Die gekomen is in hun land om het verlorene te zoeken. 'Laat U ons toch met rust', zo luidt eigenlijk het gebed van deze bewoners van Gadara. Een verhoord gebed, tot hun verderf en ondergang. Hoe droevig toch is de staat van een mens, al is hij 'met grote vreeze bevangen'. Wat een aanklacht voor alle mensenkinderen, dat de mensenmoorder van den beginne meer vat op ons heeft dan op de redeloze dieren. Wij houden het langer met de duivel uit dan de dieren (32), bezéten als we zijn - ook door zijn helse listen - van de zonde en het aardse!

Zo wijs

Nu blijkt Gods wijsheid en goedheid hier zo duidelijk in het niet-geven van hetgeen waarom hier gevraagd wordt. Het ware werk van Gods genade in Christus blijkt zo in het begeren van de gemeenschap en het onderwijs van de Heere Christus. Maar ook in het zich onderwerpen aan Zijn wil, en in de liefde en trouw waarmee in een onbegrepen weg wordt geijverd in het opgedragene. Deze genezene blijkt - naar het oorspronkelijke - herháádelijk gebeden te hebben 'dat hij bij Hem mocht zijn' (38a), om mee te mogen gaan in het schip. Maar hij ziet de Meester nu weggaan. Hij moet naar Gods wijze raad bij de afkerigen blijven, met een opdracht. Om een zichtbaar en hoorbaar teken te zijn van Gods soevereine ontferming, van Gods vrije genade in Christus. Want ze kenden hem allemaal: hoe vreselijk zijn zondig verleden was, hoe hij totaal verloren was in de machten van de duisternis. Nu moet hij aan deze verdwaasden in zijn eigen huis, stad en streek gaan vertellen Wie de Heere nòg wil zijn. Hoe Hij gekomen is in zijn leven, terwijl hij er helemaal niet om vroeg. Wat zal hij in ootmoed onder zijn hoorders gebogen hebben. Want zo erg als het met hem geweest was, is het met zijn omgeving toch niet gesteld? Zouden jullie dan niet zalig kunnen worden? Wanneer

Inhoud

89e jaargang

Nr. 20

- 1 Wat God gedaan heeft
- 2 Schriftuurlijk en bevindelijk
- 3 Wat is uw naam?:
De namen van Gods kinderen (7)
- 4 Het geestelijk nut van de beproeving (4)
- 5 Even maar...
- 6 Commentaar: De waarde van het doopformulier
- 7 Menno Simonsz. (1496-1561) en de doopsgezinden
- 9 Bladzijden uit een synodaal journaal (13)
- 10 Brieven voor jou
- 11 Kerknieuws
- 12 Berichten
- 12 Kerkdiensten

de Heere mij opzocht, dan kan het voor jullie toch zeker nog! Wat grote dingen u God gedaan heeft, dat is de inhoud van zijn boodschap. Waar de Heere hem vandaan gehaald heeft, hoe de duivel misleidt en kwelt, hoe hij pijnigt en overheerst, straks eeuwig... Hooft, hoe deze man nu de boodschap verkondigt temidden van zijn afkerige huisgenoten, stadsgenoten en volksgenoten. Dat doet hij met vrijmoedigheid, niet omdat men erom verlegen is, maar omdat de Heere het zo waard is om gediend, gevreesd en gehoorzaamd te worden. Hij weet ook heel goed, dat de Heere niet is gekomen omdat hijzelf er zo naar uitzag.

Zo goed

Met trouw verkondigt hij 'wat grote dingen Jezus hem gedaan had' (39b). Hoe klinkt die naam 'Jezus' uit zijn mond. Deze Jezus kwam om hem uit de nameloze ellende te verlossen. Bezetenen, Hij is machtig om te verlossen. Beangstigden in doodsnood en doodsschuld, Hij is de Eerste en de Laatste. Verdwaasden, Hij laat Zijn getuigenis nog achter. Hij roept nóg door deze boodschap. Er is er Eén machtiger, Die als eerste gekomen is in dit onreine land, waar de dood en de zonde heerst (27). Ik heb er nooit om gevraagd en toch is Hij gekomen in mijn leven. Aan Zijn voeten is het zo goed (35); daar is nog plaats, al ben je nog zo bezeten van je geld en je goed. Gods lankmoedigheid is nog over mensen,

die niet willen weten van Zijn genade, Zijn werk en Zijn Christus. Dáárom wordt het gebed niet verhoord van deze man. Toch blijft de Heere zo nabij. Met Zijn Godheid, majesteit, genade en Geest wijkt Hij niet van de Zijnen. Daardoor wordt ook deze geleid om Gods raad uit te dienen, om Gods werken te vertellen, Gods liefdedienst aan te prijzen. Dáárom is het gebed niet verhoord, opdat Gods Naam verheerlijkt zal worden, opdat Gods lankmoedigheid zal worden verkondigd en ervaren. Opdat in ootmoed en eenvoud de enige Naam tot verlossing zal klinken in hart en huis. En dat voor wie? Het onverhoord gebed blijkt tot Gods eer. Eigenlijk wordt het dwaze gebed om vertrek toch niet helemaal verhoord. De Heere laat Zijn getuigenis nog klinken, ook nu, opdat we als 'bezetenen' ons bekeren en leven. Het zegt, hoe wijs en goed God is voor dwaze zondaren. En dat om Jezus' wil alléén! Wordt dat in uw hart beleefd, in uw huis verteld? Jezus komt terug om te oordelen van Wie u begeert dat Hij gaat en wegblijft. Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven, maar die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem. Vergeet door uw 'zwijnen' uw ziel toch niet! Vergeet na het werk Gods toch uw huisgenoten niet! Waarvan getuigt ons verledenen én heden?

Klaaswaal,

ds. G.J. van Aalst

Velen laten daar het geestelijk leven beginnen en ontkennen min of meer de toeleidende weg.

Het eerste wat Christus doet, is slijk leggen op de ogen van deze blindgeborene. Dit is echt geen overbodige handeling. Christus maakt het eerst nood in zijn leven. Hij ontdekt de blindgeborene op zo'n wijze aan zijn blindheid als hij nimmer had ervaren. Jarenlang kon de blindgeborene ermee leven, maar nu wordt zijn toestand onhoudbaar. Bovendien is zijn blindheid niet ineens geheel geweken, maar hij voelt juist dat het zicht hem belemmerd wordt.

De openbaring van de Middelaar is als het ware een scharnierpunt in het leven van Gods kinderen. Dan valt er pas helder licht over het al voorgaande.

In de tweede plaats: 'De noodzaak van het plaatsmakende werk'. Christus maakt door profetisch onderwijs eerst plaats voor Zichzelf. Bij de blindgeborene gaat er heel duidelijk onderwijs aan de openbaring van de Middelaar vooraf. Niet voor niets moet hij de les leren van de Siloam-bron. Christus leert hem daarmee dat het Licht alleen van Hem kan komen. Eerder zal de blindheid van hem niet wijken. En gedurende dat onderwijs blijft de Persoon van de Middelaar altijd nog voor hem verborgen.

In de derde plaats: 'Geen rust buiten Christus'. De blindgeborene krijgt aan de andere kant geen rust buiten Christus. Hij mag niet rusten op het feit dat hij ziende is geworden. Die rust wordt hem in dit hoofdstuk echt niet vergund. Het is wel groot dat er een wonder aan hem is gebeurd, maar dat is de grond helemaal niet. Er is maar één grond, en dat is Christus Zelf. In de weg van Gods voorzienigheid moeten alle dingen medewerking ten goede, zodat hij later in dit hoofdstuk tot de kennis van de Middelaar wordt gebracht. Door de vragen van de Joden; het onderzoek van de farizeëen en de opstelling van zijn ouders wordt hij van alles afgedreven.

In de vierde plaats: 'Christus openbaart Zich trapsgewijze'. Er is een heel duidelijke opklimming merkbaar in dit hoofdstuk. Eerst noemt de blindgeborene Christus 'de Mens genaamd Jezus'. Later zegt hij: 'Hij is een Pro-

Schriftuurlijk en bevindelijk

De prediking binnen ons kerkverband heeft de achterliggende jaren van buitenaf nogal eens onder vuur gelegen. Ook van binnenuit wordt wel eens kritiek geuit op termen als 'het plaatsmakende werk voor Christus' en 'de openbaring van de Middelaar'.

De achterliggende weken mocht ik in eigen gemeente stilstaan bij de geschiedenis van de blindgeborene, Johannes 9 dus. Wat ligt er in deze geschiedenis veel onderwijs. Wie moeite heeft met de standen in het genadeleven zal zich toch wel in bochten moeten wringen om deze geschiede-

nis te kunnen verklaren. Het staat er allemaal zo heel eenvoudig. En het is Gods Woord! Niet een bekeringsgeschiedenis van die of gene, maar dit is geschreven 'opdat ook gij geloven moogt'. Het is ook vandaag nog tot onderwijs hoe de Heere werkt. Ik wil zomaar enkele punten benoemen.

In de eerste plaats: 'Het begin niet met Jezus'. Deze uitdrukking behoeft wel enige uitleg. Ten diepste begint het natuurlijk wel met Jezus. De genezing van de blindgeborene gaat immers geheel van Jezus uit. Maar het begint niet met de geloofskennis of de geloofsomhelzing van Christus.

De bruid

'En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En die het hoort, zegge: Kom!'

Openbaring 22:17

feet'. Daarna komt hij tot de belijdenis: 'Indien Deze van God niet ware, Hij zou niets kunnen doen'. Het is of hij met christen uit de Christenreis het lichtschijnsel bij het poortje ziet. En toch, hij kent Christus nog niet! Dat zijn straks zijn eigen woorden. De pijnlijke vragen van de schare en de leidlieden moesten dienen om hem telkens aan dat gemis te ontdekken. Hij kan hun vragen over Jezus niet beantwoorden en dat was pijnlijk voor hem.

In de vijfde plaats: 'Het gaat door het onmogelijke'. Christus werkt door de onmogelijkheid heen. Hij keert niet terug tot de blindgeborene eer zijn toestand opnieuw hopeloos is. De blindgeborene wist Hem nergens meer te vinden. Zeer smartelijk is het woord van de farizeeën dat hem als een zwaard getroffen moet hebben: 'Gij zijt geheel in zonden geboren'. Hij wordt zelfs buiten de synagoge geworpen. Nog nooit heeft hij zich zo ellendig gevoeld als toen. Het is opvallend dat Christus hem dan weer opzoekt. Hij komt precies op tijd.

In de zesde plaats: 'Doorgaande ontdekking'. Het valt op dat Christus het gemis in het leven van de blindgeborene nog eens heel duidelijk openlegt: 'Jezus hoorde, dat zij hem uitgeworpen hadden, en hem vindende, zeide Hij tot hem: Geloofst gij in den Zone Gods? Hij antwoordde en zeide: Wie is Hij, Heere, opdat ik in Hem moge geloven?' Als Christus Zich als de Zone Gods openbaart is dat niet zomaar toevallig.

In de zevende plaats: 'De openbaring van de Middelaar'. Voor de kennis van Christus is echt een openbaring nodig in het leven van Zijn kinderen. Als Hij Zich niet openbaart, kennen zij Hem nog niet, ook niet al zijn ze ziende geworden. De blindgeborene kende wel het werk van Jezus, maar niet de Persoon van Jezus. Dat verandert als Jezus tot hem zegt: 'En gij hebt Hem gezien, en Die met u spreekt, Dezelve is het'.

In de achtste plaats: 'Een scharnierpunt'. De openbaring van de Middelaar is als het ware een scharnierpunt in het leven van Gods kinderen. Dan valt er pas helder licht over het al voorgaande. Christus zegt: 'En gij hebt Hem gezien'. Nu wordt alles waar.

In de negende plaats: 'De vrucht van ootmoed'. Er staat: 'En hij zeide: Ik geloof, Heere. En hij aanbad Hem'. Een zondaar die tot de kennis van Christus mag komen, verdwijnt in het stof. Christus kennis gaat altijd samen met grote verwondering. De ware gelovi-

Te midden van de zeer vele namen die aan Gods kinderen worden gegeven is dit toch wel een heel bijzondere naam. Dat zij schapen worden genoemd, is misschien nog wel enigszins te begrijpen. Maar hier wordt hen de naam 'bruid' gegeven. De Herder blijkt ook hun Bruidegom te zijn. Dat is onbevattelijk. Een reine Bruidegom en een in zichzelf zo vuile bruid.

In deze naam ligt de wederzijdse liefdesband tussen Christus en Zijn Kerk. Het is Zijn bruid. Hij heeft haar liefgehad van eeuwigheid. Daarom heeft Hij haar gekocht. Hij eigent haar in deze tijd door Zijn Woord en Geest. Deze bruid heeft dus alles aan haar Bruidegom te danken. Haar liefde is slechts een wederliefde.

De geestelijke vereniging op aarde wordt vergeleken met de ondertrouw. Deze was in het Oosten al zeer hecht. Straks volgt daarop het huwelijk. Verschillende keren wordt in het boek Openbaring gesproken over de Bruiloft des Lams.

In deze tekst staat niet de bruid voorop, maar de Geest. Niet 'de bruid en de Geest', maar 'de Geest en de bruid'. Dat is veelzeggend. Een kenmerk van de bruid is dat zij van zichzelf helemaal niet bidden kan. Dit leert zij van de Heilige Geest.

Wat is het gebed van de bruid? Het is een heel kort gebed. Slechts één woord: Kom! Toch kan zo'n kort gebed veel meer zeggen dan de lange gebeden. Er ligt een heel sterk verlangen in uitgedrukt. Het is toch een vreemde bruid, die nooit naar haar bruidegom verlangt? Hier vinden we een uitziende bruid.

Waarom ziet de bruid zo uit naar Zijn komst? Zij kan niet zonder Hem. Zij valt telkens in de zonde en ze is de zonde soms zo moe. Bovendien ziet zij uit naar de verheerlijking van haar Bruidegom. Hij is het zo waard dat de mond van Zijn en haar vijanden gestopt zal worden.

Bid de bruid dit gebedje altijd? Was het maar waar. De Heilige Geest moet het haar telkens leren. De grote verdrukking in het einde der tijden zal er zelfs aan moeten meewerken om haar biddende te houden. De Bruidegom verlangt veel meer naar Zijn bruid, dan de bruid naar haar Bruidegom.

Hoort u bij de bruidskerk? Kent u de Bruidegom? Eerder kunnen we ons toch nooit Zijn bruid noemen? Daar lag de grote haper bij de dochteren van Jeruzalem uit het Hooglied.

We lezen verder in de tekst: 'en die het hoort'. Die het zuchten van de Geest en het verlangen van de bruid hoort. Hoort u het weleens? Niet uitwendig, maar inwendig. Zulken worden hier 'die' genoemd. Een beoediging voor de naamlozen. Geen naam, maar een kenmerk wordt van hen gegeven.

Nog steeds worden er tot de bruidskerk toegedaan. Het gebed van de bruidskerk zal ook het gebed van Gods kinderen persoonlijk moeten worden. De bruid doet het al, maar zij moeten het leren. Zij horen het, zij geloven het, maar zij durven vaak niet te zeggen 'kom'. De Geest van Christus kan het leren. Hij deed het ook aan de bruid.

Nunspeet, ds. A. Schot

gen komen tot het Licht in de weg van het wonder. Dat blijkt in de vrucht. En tenslotte; dat het onderwijs aan de blindgeborene hiermee niet ten einde is zal een ieder begrijpen. Maar het aangrijpende is dat juist de geestelijk blinden geen besef hebben van hun blindheid. De farizeeën vragen aan het slot van dit hoofdstuk: Zijn wij dan ook blind? Ze meenden juist zo scherp te zien, omdat ze aan hun blindheid nooit waren ontdekt. Jezus

is gekomen 'opdat degenen die niet zien, zien mogen, en die zien, blind worden'.

U begrijpt dat we hier en elders duidelijk grond in de Schrift vinden om u deze dingen ook in de prediking voor te (blijven!) houden. Waarom? 'Opdat ook gij geloven moogt'.

Nunnspeet,

ds. A. Schot

Denk aan wat de Heere Jezus zegt in de geschiedenis van de blindgeborene: 'Dit is geschied, opdat de werken Gods in hem zouden geopenbaard worden' (Joh. 9:3). Hier wordt het gordijn even opzij geschoven en geeft de Heere Jezus een blik in de voor ons zo dikwijls verborgen bedoelingen van God.

Van de grote Kruisdrager, de Heere Jezus Christus, staat geschreven: 'Dewelke, voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen, en schande veracht' (Hebr. 12:2). De dood van Christus op Golgotha's kruis was smartelijk en schandelijk. Van God en mensen verlaten, droeg Christus de schuld en vloek van al de Zijnen. De toorn van God over de zonde was op Hem. Satans aanvallen stormden over Hem heen. Dit was het grootste lijden dat ooit over een mens is heengegaan. Maar Jezus zag over

4

Het geestelijk nut van de beproeving

Het is één van de mooiste gebeurtenissen in de natuur om een vlinder uit z'n cocon tevoorschijn te zien komen. Om vrij te komen uit de cocon waarin de vlinder opgesloten zit, is er een worsteling nodig.

Het verhaal is vaak verteld van iemand die naar dit wondere proces keek en die probeerde om de vlinder een handje te helpen, niet beseffend dat de strijd om uit de cocon te komen de weg is voor de vlinder om de vleugels uit te slaan en de vrijheid te verkrijgen. Toen de toeschouwer het vlies van de cocon verbrak, kwam de vlinder tevoorschijn, maar de vleugeltjes van de vlinder waren gerimpeld en zwak. De vlinder die anders door de strijd van zijn geboorte uit de cocon sterke vleugels had uitgeslagen, was nu veroordeeld tot een gefrustreerd en kruipend leven op de grond. De persoon in dit voorbeeld begreep niet dat de geboortestrijd uit de cocon noodzakelijk was voor de vlinder om te kunnen vliegen. Zo is er geestelijk nut in de strijd en de beproeving van het geloof. Het is zelfs noodzakelijk om het geloof te oefenen en te versterken.

Gods heilig doel

In de beproevingen zijn veel raadsels. Is er voor al deze raadsels wel een oplossing? Blijven we altijd in het duister tasten? Het is waar dat de Heere aan ons geen verantwoording schuldig is. Hij is de Pottenbakker en wij het leem.

Wat dat betreft moeten wij leren dat Hij God en geen mens is. Zo lezen we

dat in Job 33:12 en 13: 'God is meerder dan een mens... want Hij antwoordt niet van al Zijn daden'. Maar betekent dit dat de Heere de sluier nooit oplicht en nooit zegt waarom Hij zo met ons gehandeld heeft? Dit is meer de gedachte van de moslim over Allah dan de gedachte van de christen over de Heere. God is niet alleen maar de ondoorgrondelijke, Die Zich verbergt in Zijn verborgen besluit. Hij openbaart ons Zijn bedoelingen.

Dat zien wij in de manier waarop God in de beproeving met ons handelt. Dan is het handelen van God voor ons vol raadsels, vol tegenstrijdigheden. Maar God gaat recht op Zijn doel af. Ook als wij denken dat het totaal verkeerd af gaat lopen, dat we het niet langer meer kunnen dragen. Dan brengt beproeving altijd crisis met zich mee. Onder Gods toelating mag zelfs satan heel ver gaan in het opjagen en benauwen van Gods kinderen.

In de beproeving zien we dat God het kan toestaan dat kwaad en lijden het leven binnenkomen van mensen die Hij liefheeft. Zelfs zo dat wij er niets meer van begrijpen. We denken aan Job, Lazarus, Maria en Martha. Wij denken of zeggen al spoedig: als de Heere mij liefheeft, hoe kan Hij dan toestaan dat al dit kwaad over mij komt?

Toch is beproeving niet in tegenspraak met Gods liefde voor de Zijnen. God kan uit liefde lijden over ons brengen. We moeten daarbij wel verder kijken dan de omstandigheden. De Heere werkt aan op de verheerlijking van Zijn Naam en de versterking van het geloof.

**Hij werkt toe naar Zijn doel.
Daar gaat Hij rechtstreeks
op af. Wij kijken tegen
de onderkant van het
borduurwerk aan.**

het lijden heen. Zag op de vreugde die achter Zijn lijden Hem wachtte.

Op Hem de ogen geslagen, zo leert de Hebreeënschrijver: 'Ziende op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke...' Dan is de weg begaanbaar en leren we de loopbaan die ons voorgesteld is met lijdzaamheid lopen (Hebr. 12:1).

Tot ons nut en op Zijn tijd

Aan het slot van de geschiedenis van de opwekking van Lazarus lezen we: 'Velen dan uit de Joden, die tot Maria gekomen waren en aanschouwd hadden hetgeen Jezus gedaan had, geloofden in Hem'.

De pijn van enkelen werd door God toegestaan voor het nut van vele anderen. Het Woord leert ons dat de beproevingen tot nut zijn. God heeft er Zijn heerlijkheid, onze geloofsversterking en de redding van andere zondaren mee op het oog.

Wat zijn wij vaak kortzichtig. Onze horizon reikt vaak niet verder dan de omstandigheden waarin we ons bevinden. Vaak is er een verkeerd verstaan van de gebeurtenissen in ons leven. We schrikken terug van tegenslagen. Gods bedoelingen zijn ons niet bekend. Dan zien we niet hoe

onze droefheid tot blijdschap kan worden. Wat zitten we vaak vast in onszelf. Dan staren wij onszelf blind op het kruis, op de zware weg die gedaan moet worden, op de onveranderlijke situatie.

Wij zouden de cocon er met een knip van onze vingers af willen halen. Maar de Heere neemt de cocon van de beproeving niet weg totdat het geestelijk nut en de geestelijke les is verkregen die God in Zijn wijsheid besloten heeft.

God doet de dingen op Zijn tijd! Hoewel God afwezig schijnt in de beleving van de beproeving, toch ziet Hij wat er gebeurt. Hij weet ook wat Hij doen zal. Hij werkt toe naar Zijn doel. Daar gaat Hij rechtstreeks op af. Wij kijken tegen de onderkant van het borduurwerk aan. Zien geen patroon,

geen samenhang, alles loopt door elkaar. Maar aan de andere kant van het borduurwerk gaat er geen steek verkeerd.

Thomas Boston wijst er op dat de krommingen in het leven middelen zijn die God gebruikt tot:

1. beproeving van iemands staat
2. opwekking tot plicht
3. overtuiging van zonde
4. kastijding of bestraffing om de zonde
5. voorkoming van de zonde
6. ontdekking aan verborgen verdorvenheid zowel in de heiligen als in de zondaren
7. de beoefening van genade in de kinderen Gods.

'De kromming in het lot, op de rechte wijze zich ten nutte gemaakt, heeft tot

een gelukkige wending geleid, die ten hoogste voordelig was en voor enigen de beste tijd doen aanbreken, die zij ooit beleefden, gelijk de Psalmist uit eigen ervaring getuigt (Ps. 119:67): 'Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik; maar nu onderhoud ik Uw Woord'.

Er zijn al velen in de hemel, die God loven voor de kromming, die zij hier in hun lot hadden. Wat moet het dan niet droevig zijn deze tegenwind voor Immanuëls land te verliezen! Indien evenwel de kromming in uw lot u geen voordeel doet, wees verzekerd, zij zal niet nalaten u groot nadeel aan te brengen, zij zal grotelijks uw schuld vermeederen en uw veroordeling verzwaren, daar dit u tot in eeuwigheid een diepe wroeging zal geven, wanneer ge denkt aan de moeite, die door middel van de kromming in uw

Even maar.....

Wanneer er een Dienaar des Woords wordt bevestigd krijgt de gemeente onderwijs in de schriftuurlijke en dus gereformeerde ambtsleer. Sprekend over de inhoud van 'het ambt der onderwijzing', de werkzaamheden van de predikant dus, valt op dat daar als eerste en belangrijkste genoemd wordt: 'Eerstelijk dat zij des Heeren Woord, door de Schriften der profeten en der apostelen geopenbaard, grondig en oprechtelijk aan hun volk zullen voordragen...' Het gaat nu vooral om: *grondig* en *oprechtelijk*. Dat wil zeggen: diepgaand, zorgvuldig voorbereid en ordelijk aan het hart gelegd. In de diepe overtuiging dat de Heilige Geest deze Schriften woord voor woord heeft geïnspireerd en door Gods bijzondere zorg voor ons en onze zaligheid ons heeft overgeleverd (NGB 3).

Deze overtuiging verplicht tot oprechte grondigheid bij de voorbereiding van elk Godswoord, dat met de gemeente overdacht wordt. Opdat door de gemeente beseft mag worden: 'Gedenkt dat God Zelf u door hem aanspreekt en bidt...'. Als het goed is, zal deze noodzakelijke, oprechte grondigheid in

de voorbereiding beseft worden door de dienaar des Woords, door zijn kerkenraad en ook door de gemeente. En zal men hem daartoe de tijd en rust gunnen in zijn werkelijke taakstelling, zodat hij onder beding van de verlichting van Gods Geest werkelijk een 'dienaar des Woords' mag zijn.

Tot opscherping lezen we in dit verband mee, wat tientallen jaren geleden door een 'ervaren prediker' werd opgeschreven: 'Vanaf het begin heb ik bij de voorbereiding mijn preken helemaal uitgeschreven. Dat doe ik nog. Ik zou het wel kunnen laten. Ik vind het een zware en onmogelijke taak in onze tijd en onze wereld te preken, maar praten kan ik wel. Een half uur op de preekstoel volpraten valt me niet moeilijk. Freewheelen gaat vanzelf. Maar als ik mijzelf niet dwing mijn preken helemaal uit te schrijven, ga ik op mijn praatvermogen vertrouwen. Aan spraakwater ontbreekt het mij niet. Maar als een verbi divini minister in zijn spraakwater onderduikt, verdrinkt hij in de veelheid van zijn woorden. Het is intussen niet zo onbegrijpelijk dat het zover komt.

Een week is zo om en we hebben veel te doen. Waarom zullen we niet op zaterdag een tekst zoeken en enkele gedachten, die ons invallen, noteren? Vraag echter niet hoe die invallen op zondag uitvallen. Ons praatvermogen als basis voor onze prediking betekent het einde van ons ministerschap. We zijn geen dienaren meer. We zijn voor onszelf begonnen en hebben de zaak in eigen hand genomen... Wanneer ik op mijn praatvermogen vertrouw, dan geef ik mij op den duur geen rekenschap meer van wat ik prekende over een bepaald Bijbelwoord, van Godswege tot de gemeente mag en moet zeggen. Dit raakt zowel de vorm als de inhoud van de prediking. Meestal zeggen we dan elke keer hetzelfde en hetzelfde is op den duur nogal armetierig en vervelend...'. Tot zover het citaat.

Ieder heeft zo zijn eigen wijze van voorbereiding, als het maar 'grondig en oprechtelijk' is. Een echte verbi divini minister wil en kan niet anders. Al kost dat wel veel tijd. Maar het zal tot zegen zijn voor de gemeente, de kerkenraad en... de dienaar zelf.

lot is besteed, om u aan de wereld te spenen en tot God te brengen, en niettemin alles vruchteloos is geweest. Bedenk daarom, hoe gij daarmee handelt. Opdat gij niet in uw laatste brult en zegt: 'Hoe heb ik de

tucht gehaat en mijn hart de bestrafing versmaad' (Spr. 5:11,12).'

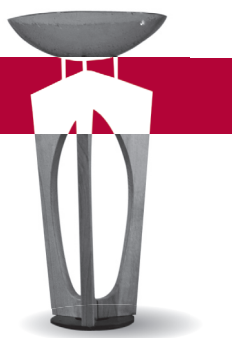
(wordt vervolgd)

Moerkapelle,

ds. W. Harinck

COMMENTAAR

De waarde van het doopformulier

Veel contacten tussen onze gemeenten en de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt zijn er nooit geweest. In het verleden is samen het GPZ, het Gereformeerd Psychiatrisch Ziekenhuis, opgericht, inmiddels Eleos geheten. Thans is er het Woerdens Beraad, om het christelijk getuigenis naar overheid en samenleving gestalte te geven. Daarin participeren ook de vrijgemaakten.

Jarenlang was bij hen de bereidheid ook zeer gering om met andere kerken samen te werken. Zij beschouwden hun kerk immers als de ware kerk. Verder waren er, los van de kerkbeschouwing, inhoudelijk grote verschillen met de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt. Dat is en was bepaald geen kerkverband van bevindelijk gereformeerde signatuur. Integendeel. De onderscheidende prediking en de noodzaak van de zelfbeproeving vindt en vond men daar niet. Vandaar dat deze kerken zich ook kenmerken door een massale avondmaalsgang. Maar vergeleken met de gewone Gereformeerde Kerken (inmiddels opgegaan in de Protestantse Kerk in Nederland) waren de vrijgemaakte kerken altijd nog heel orthodox. De binding aan de gereformeerde belijdenis woog voor hen zwaar en zij beschouwden zichzelf als de gereformeerden bij uitstek. Al hun organisaties - en dat waren er niet weinig - tooiden zich met de naam gereformeerd. Van het Gereformeerd Politiek Verbond tot de Gereformeerde Omroep Vereniging. Gold in de eerste helft van de vorige eeuw dat men in onze kringen dankbaar gebruik maakte van allerlei publicaties op theologisch, ethisch en maatschappelijk gebied uit de Gere-

formeerde Kerken, nadien gold dat veeleer van studies van vrijgemaakte auteurs. Natuurlijk kon je je niet in alle opzichten bij hen aansluiten, maar met name ook in de confrontatie met allerlei moderne richtingen viel dankbaar te constateren dat zij toch op hun manier gereformeerd wilden zijn en blijven.

Grote verschuivingen

De laatste twee decennia hebben zich echter in vrijgemaakte kring grote verschuivingen voorgedaan. De strakke kaders waarbinnen men vroeger opereerde, zijn naar alle kanten doorbroken. In de vrijgemaakte kerken zijn sterke evangelische invloeden te bespeuren, maar ook moderne theologische en ethische opvattingen, zoals men die eerder al in de Gereformeerde Kerken aantrof, vinden ingang. De toenadering van de vrijgemaakten tot de Nederlands Gereformeerde Kerken is wat dat betreft symptomatisch. Die is niet veroorzaakt doordat de Nederlands gereformeerden strikter zijn geworden. Integendeel, men heeft daar de vrouw in het ambt geaccepteerd en in tal van gemeenten zijn homoseksuele relaties niet echt een probleem meer. Het kerkbezoek, zeker dat van de tweede kerkdienst, loopt duidelijk terug. Inmiddels bewegen de vrijgemaakten zich ook meer en meer in die richting. Zo vindt men elkaar. Dat de vrijgemaakten hun exclusieve kerkopvatting terzijde geschoven hebben, is zeker een verbetering. Die getuigde van een hoogkerkelijkheid die in de geschiedenis van de gereformeerde gezindte zonder precedent was. Zo hebben wij gelukkig nooit over onze Gereformeerde Gemeenten willen spreken. Maar inmiddels is

helaas onder de vrijgemaakten - zeker onder de jongere generatie - de binding aan de gereformeerde belijdenis wel erg verwaterd. Vandaar dat men ook enthousiast mee kon doen met de onlangs gehouden Nationale Synode. Slechts enkelen (onder andere de oud-hoogleraren Douma en Van Bruggen) gaven blijk van hun bezwaren: 'Gaan we nu naar Dordrecht, dan kunnen we ook naar Amersfoort gaan en ons aansluiten bij de Raad van Kerken in Nederland. En als wij Dordrecht accepteren kunnen we ook terecht bij de Wereldraad van Kerken. Als we bereid zijn met vrijzinnige kerken om de tafel te gaan zitten om onze eenheid te betuigen, dan betekent dit een overduidelijke streep door ons vrijgemaakt-gereformeerde verleden', zo schreef prof. Douma op zijn website.

In zonden ontvangen en geboren

Vorige maand bevatte *De Reformatie*, een toonaangevend blad in de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt, een artikel waarin een predikant uit Groningen verslag doet van de gesprekken die hij in de loop der jaren had met aanstaande doopouders. Daaruit bleek onder meer dat men het voorlezen van een doopformulier niet zinvol vindt. Dat gaat toch maar langs je heen. Vandaar dat de predikant, ds. J.W. Roosenbrand, pleit voor het achterwege laten van het doopformulier. Soms doet hij dat ook al.

Als de heiligheid van Gods wet niet wordt verstaan, is er ook geen ernstig voor-nemen om niet alleen naar sommige, maar naar al Gods geboden te leven.

Nu is inderdaad het gevaar van een bekende tekst die mensen al heel vaak gehoord hebben, dat het gewoon niet meer tot hen doordringt wat er gelezen wordt. Toch hebben onze vaders het nuttig en nodig gevonden om in een formulier aan de gemeente duidelijk te maken wat de betekenis van het sacrament is, dat in het midden van de gemeente bediend wordt. Zodat er geen sprake zou zijn van een met geheimzinnigheid omgeven cultische handeling. Onze liturgische formulieren zijn daarom zo waardevol. Ze verdienen het ook om niet in ijtempo voorgelezen te worden. Overigens hebben ze in de vrijgemaakte kerken nieuwe formulieren

opgesteld. Wel geënt op onze oude formulieren, maar taalkundig gemoderniseerd en hier en daar wat afgezwakt. Men kan zelfs kiezen uit drie doopformulieren. Maar toch voldoet het niet. Voor velen hoeft ook zo'n gemoderniseerd formulier niet meer.

Maar er zijn bij de vrijgemaakte doopouders ook inhoudelijke bezwaren. Waarom moet er met betrekking tot de te dopen kinderen gesproken worden over zonde en schuld? Misschien is dat wel zo, maar ten aanzien van zulke lieve babietjes komt dat wel heel hard over. En vergeet niet hoe negatief dit overkomt bij buitenstaanders die bij de doopdienst aanwezig zijn, zo luiden de klachten.

Menselijk is zo'n reactie goed te begrijpen. Jonge ouders kunnen met welgevallen kijken naar hun lieve baby. Daar zit toch geen kwaad in! Maar de waarheid is anders en dat komt bij het opgroeien wel openbaar. 'Wie zal een reine geven uit de onreine? Niet één' (Job 14:4). De belijdenis 'dat wij met onze kinderen in zonden ontvangen en geboren en daarom kinderen des toorns zijn, zodat wij in het rijk Gods niet kunnen komen, tenzij wij van nieuws geboren worden', is daarom wezenlijk voor de bediening van de doop. Het doopwater wijst immers de onreinheid van onze zielen aan.

Zeker in onze tijd is het gevaar groot om van de christelijke leer een lieve en vriendelijke godsdienst te maken, waarbij niemand zich gekwetst hoeft te voelen en niemand in zijn (vermeende) waardigheid wordt aangeast. Een godsdienst die troost biedt in moeilijke situaties en die je leven rijker maakt. Een godsdienst die vooral ook aantrekkelijk is voor buitenstaanders. Maar dat is dan wel een godsdienst waarmee een mens voor eeuwig bedrogen zal uitkomen.

Dezelfde waarden en normen

Een paar weken geleden stond in het Nederlands Dagblad een interview met het PVV-kamerlid Hernandez. Vorig jaar kwam hij in het nieuws door zijn betrokkenheid bij een vechtpartij met een cafébezoeker, maar hij bleek ook te zijn toegetreden tot de vrijgemaakte kerken. Van huis uit was hij volstrekt onkerkelijk, maar door toedoen van zijn vrouw was hij tot geloof gekomen.

In de betrekkelijk uitvoerige beschrijving van dat proces kwamen echter begrippen als zonde en schuld niet voor. Wel gaf hij als zijn mening dat christenen en ongelovigen over het algemeen dezelfde normen en waar-

den hebben.

Dat laatste is inderdaad kenmerkend voor een verwereldlijkt christendom. Qua levenswandel is er dan nauwelijks verschil te zien tussen hen die in en hen die buiten de kerk zijn. Dan kun je inderdaad zonder gewetensproblemen als lid van een gereformeerde kerk, Kamerlid zijn voor een seculiere partij als de PVV. Ons doopformulier daarentegen weet van de verplichting om de wereld te verlaten, onze oude natuur te doden en in een nieuw godzalig leven te wandelen. Dat is andere taal.

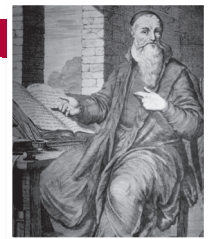
De stelling dat de vrijgemaakten met een tijdsvertraging van veertig of vijftig jaar de gewone gereformeerden achterna gaan, gaat waarschijnlijk niet helemaal op. De geschiedenis herhaalt zich nooit voor honderd procent. Maar er zit wel veel waars in. Het is in ieder geval een droevige geschiedenis.

Maar ook elders in de gereformeerde gezindte doen zich dergelijke ontwikkelingen voor. Waar men niet meer weet van zonde en schuld, wordt de genade goedkoop en Gods liefde een vanzelfsprekendheid. Als de heiligheid van Gods wet niet wordt verstaan, is er ook geen ernstig voorneemen om niet alleen naar sommige, maar naar al Gods geboden te leven. In onze Gereformeerde Gemeenten zal het oude doopformulier wel gehandhaafd blijven. De doopouders zullen wel geen bezwaar aantekenen, wanneer daarin meteen al in het begin gesproken wordt over zonde en schuld. Maar vindt het formulier, wanneer dat gelezen wordt, ook weerklank in de hárten van doopouders en gemeente? Daar zal het om gaan. Want het loswekingsproces begint immers met *innerlijke* vervreemding.

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

Menno Simonsz. (1496-1561) en de doopsgezinden

Eén van de invloedrijkste Nederlandse predikanten was Menno Simonsz.. Dit jaar is het 450 jaar geleden dat hij stierf. Simonsz. behoorde tot een belangrijke stroming van het protestantisme, die van de doopsgezinden of baptisten.

Ook Bunyan, Philpot, Spurgeon en Jan Luyken waren doopsgezind. De "baptistische stamboom" kent veel "vertakkingen" door grote verschillen in opvattingen. Waarschijnlijk is het baptisme in Menno's tijd vanuit Emden naar Noord-Nederland over geplant. Niet alle doopsgezinden – "dopersen" zegt men wel - genoten een goede faam. Sommigen meenden in 1534 te Münster door revolutie het Koninkrijk Gods op aarde te vestigen. Jan Beukelsz. van Leiden voerde als "Koning van Sion" een grote staat. Er vonden excessen plaats en Münster kwam in 1535 weer onder de bisschop van die stad. Menno Simonsz. sloot zich pas later bij de doopsgezinden aan en veroordeelde deze gebeurtenissen scherp. Hij streefde naar geweldloosheid.

Menno's leven

Over het leven van Menno Simonsz. is niet veel bekend. Van zijn dochter Geertruid bezitten we nog enkele biografische notities. Menno, een Friese boerenzoon, werd in 1496 geboren te Witmarsum. Zijn gezin woonde later te Pingjum. Het was een onrustige tijd door oorlogen, water- en hongersnood. Mogelijk bezocht hij de Latijnse school in Bolsward.

Menno wilde priester worden en is vermoedelijk opgeleid in het klooster te Aduard. Op 26 maart 1524 volgde zijn priesterwijding in de Utrechtse dom. Later constateerde hij bij zichzelf een gebrek aan Bijbelkennis. Bijbelstudie stond niet op het programma, ja, het lezen ervan werd zelfs afgekeurd. Eens las hij bevreesd in Gods woord en erkende: 'Ik was bang, dat ik bij het lezen ervan zou worden verleid'. Hij beleed aan zijn biechtvader: 'Ik heb in de Bijbel gelezen!' Toen al rees bij hem twijfel over de roomse transsubstantiatieleer. Na korte tijd kapelaan te zijn geweest in Pingjum volgde een overplaatsing naar Witmarsum. Daar leefden do-

pers, die in Obbe en Dirk Philips hun leiders vonden.

Het kwam tot een breuk met Rome. In 1531 hoorde Menno over de onthoofding van de kleermaker Sicke Freerks te Leeuwarden, die 'zijn doop had vernieuwd'. Dit hield de priester zeer bezig, want schreef de Bijbel de kinderdoop eigenlijk wel voor? Menno kwam in gewetensnood. Als priester moest hij natuurlijk de doop bedienen aan de kinderen van zijn parochie. Op den duur bleef er slechts één weg open: op 31 januari 1536 legde Menno Simonsz. zijn ambt neer.

In 1536 werd Menno Simonsz. (door Obbe Philips?) herdoopt. Kort daarop vertrok hij naar Groningen en trouwde met Geertruida Hoijes, wellicht een ex-non. Van hun kinderen overleefde alleen Geertruid hem. Van 1537 tot 1539 publiceerde Menno vier geschriften, waaronder een meditatie over Psalm 25, die aan de Confessiones van Augustinus doet denken. Eveneens een verhandeling over het sacrament van de Heilige Doop, dat volgens hem een daadwerkelijk toetreden tot "het verbont Godts" betekent.

Obbe Philips bevestigde hem in 1537 tot oudste. Oudsten trokken er op uit om gemeentes te stichten en de sacramenten te bedienen. Er brak een reizend leven aan. In Holland, Vlaanderen, Utrecht, het Duitse Rijnland en zelfs in Polen preekte hij en vormde gemeentes; geen reis was voor hem te ver. In 1544 discussieerde hij in Emden met de gereformeerde Johannes á Lasco. Van 1544 tot 1546 verbleef hij in Keulen, waar bisschop Herman von Wied - die met Luther sympathiseerde - hem beschermde. Von Wied riep in 1545 gezien de verdeeldheid op tot een christelijk concilie, maar Rome weigerde. Sinds zijn verblijf in Keulen was Menno kreupel, maar de oorzaak kennen we niet.

Hij discussieerde in 1554 te Wismar met de gereformeerde Marten Micron. Menno betrouwde zijn theologische visie aan het papier toe in "Dat Fundament des Christelyken leers" (1540). Het was zijn voornaamste werk.

Helaas heerste er tweedracht onder de dopersen, waardoor Menno zijn gezag zowel in Duitsland als onder de "waterlanders" in Nederland verloor. Een twistgesprek in 1557 te Harlingen knakte in korte tijd zijn sterke gestel. Ten huize van een vriend te Bad Oldeslo in Holstein werd hij verpleegd. Nog eenmaal preekte hij, op bed liggend, voor getrouwen. Hij overleed in

de woning van zijn vriend en werd in diens groentetuin begraven. Een bronzen gedenkplaat in het dorp herinnert aan hem.

Zijn geschriften werden verzameld in de "Opera omnia Theologica" (1681). Hij is verguisd en betreurd, maar mede door hem behoorde aan het einde van de zestiende eeuw in de noordelijke gewesten circa 25 procent van de bevolking tot een doopsgezinde gemeente. Veel volgelingen noemden zich "mennist".

Verkeerde opvattingen

Om de tucht in een gemeente 'zonder vlek of rimpel' te handhaven, spraken dopersen regelmatig de ban uit. In nog sterkere mate dan de gereformeerden zijn de doopsgezinden verdeeld. Een classis of synode, waar eventuele leergeschillen besproken kunnen worden, kennen zij niet. Recent onderzoek bewijst dat er wel 185 doopsgezinde liedboeken in gebruik waren. Dat illustreert de verdeeldheid. Zo zongen in Amsterdam de "lammisten" uit een andere bundel dan de "zonnisten". Over één onderwerp bestaat overeenstemming: alle mennisten verwerpen de kinderdoop, op grond van Markus 16:16. Gereformeerden weerleggen dit: daar is sprake van het zendingsbevel! Ook de roomse visie dat bij de

Zijn in 2011 Menno Simonsz. en zijn nagelaten werken nagenoeg vergeten, zijn doperse visie is nog springlevend!

doop de genade wordt ingestort (gratia infusa) verwerpen de doopsgezinden. Zij beweren dat dit sacrament door onderdompeling moet plaatsvinden. Gereformeerden zien in de doop een afbeelding van Christus' reinigend bloed en achten de hoeveelheid water bijkomstig.

De Engelsman William Huntington, die vaak met baptisten in aanraking kwam, vond dat men met een grotere hoeveelheid water niet beter gedoopt wordt: 'Al zou u iemand van Dover naar Calais door het water slepen'. Baptisten stellen dat de kinderdoop geen betekenis heeft en een gedoopte het sacrament opnieuw moet ontvangen als hij tot geloof komt en daarvan belijdenis aflegt. Zo ontstond de (scheld)naam "wederdoper" (anabaptist). Doopsgezinden prefererden altijd

een onopvallend leven. In hun kerkgebouw, de "vermaning", hoorden zij dat christenen dienen te streven naar eenvoud, waarheid en weerloosheid. Elke vorm van wereldgelijkvormigheid is zondig. Daarom minachtten zij vroeger de roomsen, lutheranen (Menno noemde hen "lompe bierdrinkers") en gereformeerden, die vaak in het aardse opgingen. Ook nu nog zijn veel doopsgezinden consequent op dit punt, zoals de Amish in de Verenigde Staten en Russische mennonieten.

Helaas verwierpen sommige dopersen Gods woord. Het Oude Testament heette onvolmaakt en de Bijbel zou 'een papieren paus' worden! Naar hun mening is de werking van de Geest belangrijker, want die leidt tot 'inwendig licht'. Hierdoor ontstonden ernstige ontsparingen, zoals "Münster" wel liet zien.

Dopersen verwierpen de overheid en een overheidsambt. De eedsaflegging was eigenlijk beneden de waardigheid van een christen, die men moet kunnen geloven op zijn woord. De overheid mag zich niet met de kerk en het geloof bemoeien. Weerloosheid is geboden. Eeuwenlang wezen zij daarom het wapengebruik af. Men beroept zich op het feit dat Christus Petrus bestrafte over zijn optreden tegen Malchus (Joh. 18:11). De ware christen is kruisdrager en verwacht de spoedige komst van het duizendjarig rijk. Het chiliasme leefde sterk. Maar er bestaan verschillende opvattingen over de vraag hoe dat duizendjarig rijk gestalte zal krijgen.

Dopersen ontkennen de verdorven natuurstaat van de mens en loochenen de erfschuld. De erfzonde zou een ziekte zijn, die aanleiding vormt voor dadelijke zonden. Zij hangen ook de merkwaardige gedachte aan dat Christus de zaligheid voor ieder verdiende, maar die niet aan elke zondaar toepast.

Hun visie op de Drie-eenheid wijkt af van wat de kerk reeds in 325 te Nicea beleed. Jezus zou Zijn lichaam uit de hemel meegebracht hebben en ging door Maria 'als water door een goot'. Menno sprak: 'Jezus ging wel door Maria, maar was niet uit Maria'. Sommige doopsgezinden geloven in een algemene verzoening. Die gedachten treffen we niet bij alle baptisten aan. Philpot was ongetwijfeld rechtzinniger.

Ontwikkelingen in later tijd

Vanaf circa 1530 groeide het aantal doopsgezinden sterk, vooral in Noord-

Nederland. Daar trof men Waterlanders aan, Harde en Zachte Friese broeders, Oude en Jonge Vlamingen en anderen. Verdeeldheid genoeg!

Sinds 1530 is Amsterdam een centrum van de mennonieten, die aanvankelijk huisgemeenten hadden. Op een "ledig erf" van de brouwerij "Het lam" aan het Singel werd een schuur gebouwd - vanaf de straat niet zichtbaar - waar zij vergaderden. Men kwam dus samen "bij Het lam". In 1639 verrees er een stenen kerk. Ook het kerkgebouw "De zon" is op het terrein van een brouwerij opgetrokken. Wie denkt dat die namen iets te maken met "Het Lam Gods" of "de Zonne der gerechtigheid", vergist zich dus. In de zestiende eeuw verscheen een eigen vertaling, de Biestkensbijbel.

Bij "Het lam" werd in 1680 de beroemde bibliotheek der Verenigde Mennonietengemeente van Amsterdam gevestigd. In 1777 werd een orgel aangeschaft; voordien zongen doopsgezinden zonder (orgel)begeleiding. In 1793 voerden zij de "Christelijke gezangen" in.

Gaandeweg kreeg men oog voor hun verscheurdheid en ging men streven naar een vorm van eenheid. Uiteindelijk werd in 1811 de Algemene Doopsgezinde Sociëteit opgericht.

De situatie nu

Dienstbaarheid aan de naaste staat hoog in het vaandel. Dopersen streven naar vrede, tolerantie en naastenliefde. De oecumenische gedachte leeft sterk. Er bestaan nu eenmaal verschillende visies over geloven, zo meent men. Leden zullen elkaar daarom nooit op hun manier van geloven aanspreken. Na 1900 werden zij steeds vrijzinniger.

Momenteel leven er in ons land zo'n 9000 doopsgezinden, verdeeld over 100 gemeenten. Dat is geen groot aantal, maar hun opvattingen treft men ook bij sommige evangelische groepen en bij pinkstergemeenten aan. Die lijken voor jongere en oudere leden van andere kerken -de Gereformeerde Gemeenten niet uitgezonderd- zeer bekoorlijk. Is het niet beter je doop heel bewust te ondergaan?

Doopsgezinden vragen zich af of binnen de Gereformeerde Gemeenten allerlei dogmatische zaken niet te veel op de voorgrond treden. Zijn in 2011 Menno Simonsz. en zijn nagelaten werken nagenoeg vergeten, zijn doperse visie is nog springlevend!

Zwijndrecht, dr. C.R. van den Berg

Generale Synode 2010

Op donderdagmorgen 14 oktober was de grote verkeersdrukte rond Utrecht oorzaak dat nogal wat afgevaardigden uit de zuidelijke helft van het land niet op tijd ter synode konden zijn. De vervolgzitting werd dan ook in hun afwezigheid geopend door de assessorpreses ds. P. Mulder.

Ds. Mulder vroeg aandacht voor Psalm 78: 1-11. Hij ging in op de hoofdlijn van dat gedeelte: Wij zullen het niet verbergen voor hun kinderen... opdat het navolgende geslacht die weten zou... en dat zij hun hoop op God zouden stellen. In deze psalm wordt steeds weer van het volk gezegd, dat het een wederhorig en weerspannig geslacht is. Maar de dichter getuigt in vers 38 ook van het grote wonder: Doch Hij, barmhartig zijnde, verzoende de ongerechtigheid, en verdierf hen niet.

Pastorale ontmoetingsplaats

De synode boog zich vervolgens over het rapport van het Deputaatschap voor studerende. Jaarlijks belegt het deputaatschap een tweedaagse bijeenkomst in Gouda. De vrijdagavond wordt bijgewoond door circa 275 studerende. Omdat veel studenten op zaterdag een bijbaantje hebben, is de belangstelling op de tweede dag minder. Er komen dan circa 175 bezoekers.

In negen plaatsen komen studenten onder leiding van een of meer mentoren zes tot acht keer per jaar bijeen in kringverband. Op deze bijeenkomsten is het mogelijk om nog dieper en meer persoonlijk op een onderwerp in te gaan dan op een landelijke vergadering. Elke student ontvangt ook het informatieboekje "Student en Kerk".

Ds. G. Clements (Gouda) die als voorzitter leiding geeft aan het werk van het deputaatschap, typeerde dit als het scheppen van een pastorale ontmoetingsplaats tussen de studerende, predikanten en ambtsdragers. De jonge mensen maken tijd vrij voor zinnvolle ontmoetingen Er is bij de studenten veel waardering voor de lezingen.

Er is alle ruimte voor gesprek en ontmoeting. Er wordt op de samenkomsten gesproken over zaken die het hart aangaan. Zo wordt het goede contact tussen kerk en studerende bevorderd.

Ook op deze synode werden ernstige bezwaren geuit over de deelname van jongeren aan de christelijke studentenvereniging CSFR. Het lidmaatschap kan één van de factoren zijn, die ertoe leiden dat veel studerende jongeren zich afkeren van onze gemeenten, zo werd gesteld.

Ouderling B. Agteresch (Capelle aan den IJssel) pleitte ervoor om studenten die lid zijn van de Gereformeerde Gemeenten te ontmoedigen om lid te worden van de CSFR. Hij vroeg de predikanten ook geen lezingen meer te houden voor deze organisatie vanwege de twijfelachtige identiteit.

Ds. Clements wees erop dat 40 procent van de leden van de CSFR tot de Gereformeerde Gemeenten behoort. Soms bestaat het landelijke bestuur of een dispuutbestuur in meerderheid uit jongeren van onze gemeenten. Het deputaatschap wil in gesprek blijven met de CSFR. 'Wij proberen dat gesprek pastoraal, duidelijk, scherp en vaderlijk te voeren'.

Ds. Clements gaf aan, dat het grootste pijnpunt gevormd wordt door de vanzelfsprekendheid van het persoonlijk geloof, die in veel stukken van de CSFR doorklinkt.

Beïnvloeding en ondersteuning

Ds. C.J. Meeuse riep de vergadering op geen ontmoedigingsbeleid in te zetten. 'De gevaren die de CSFR meebrengt zijn heel groot, maar wij kunnen en mogen geen 270 mensen in de kou laten staan door onze handen van deze vereniging af te trekken. Studenten hebben een netwerk nodig. Er moet opvang zijn. Als vader van drie studerende dochters riep hij de predikanten op om lezingen te houden en het gesprek aan te gaan. De studentenvereniging DC, die Utrecht als concentratiepunt heeft, biedt lang niet altijd een alternatief vanwege de reisafstand 'Laten we kiezen voor

beïnvloeding, gesprek en ondersteuning. En laten we het kringenwerk van het deputaatschap zo veel mogelijk stimuleren'.

Enkele predikant-afgevaardigden stemden met deze benadering in.

Ouderling E.J. Wiersma (Ridderkerk) bepleitte het aanstellen van een contactpersoon voor studenten in elke kerkenraad.

De synode formuleerde daarna bij monde van de preses het beleid. Er bestaan grote zorgen over de identiteit van de CSFR. Het deputaatschap zal deze zorgen steeds nadrukkelijk uitspreken tegenover het landelijke bestuur. Het kringenwerk van het deputaatschap is van groot belang, evenals een goed contact tussen studerende en kerkenraden. De synode stelde zich achter de opwekking in het rapport om 'de predikanten te adviseren zich desgevraagd en zo veel mogelijk beschikbaar te stellen voor het houden van een lezing voor de CSFR, Depositum Custodi en Solidamentum'.

Kerkelijke Dienstverlening

De synode richtte vervolgens haar aandacht op het rapport van het Deputaatschap Algemene Kerkelijke Zaken, die een vijftal secties kent: Kerkelijke Administratie, Kerkelijke archieven, Arbitrage, Stichting Centraal Bureau, Kerkbouw. Ds. F. Mulder (Wageningen), voorzitter van het deputaatschap, gaf in zijn inleiding aan, dat het niet zo eenvoudig was geweest om te voldoen aan de opdracht van de synode van 2007: reorganisatie van de structuur van het bestaande deputaatschap.

Het voorstel is om de bestaande secties op te heffen en onder te brengen in een deputaatschap met een nieuwe naam: Kerkelijke Dienstverlening (DKD). Daarbij wordt een uitzondering gemaakt voor de sectie 'Kerkbouw', die gelet op de geheel eigen aard van de werkzaamheden zal voortbestaan als het deputaatschap Kerkbouw.

Ouderling J.T. van den Berg (Nunspeet) tekende daarbij aan dat de Stichting Arbitrage zal blijven bestaan, omdat verschillende organisaties in overeenkomsten verwijzen naar de Stichting voor een goede oplossing van geschillen in eigen kring. Het nieuwe deputaatschap DKD zal echter de leden van het bestuur van deze stichting benoemen.

Tijdens de vergadering bleek dat de nieuwe opzet de instemming van de synode kreeg. De sectie Archieven

kreeg de verzekering dat de sectie binnen DKD een eigen plaats zal behouden in de vorm van een werkgroep, zodat dit specifieke werk kan worden voortgezet.

Documentatiecentrum

Ds. M. Golverdingen (Waarde) verbond daaraan de vraag of de taak van deze werkgroep niet kan worden uitgebreid met het opzetten en inrichten van een documentatiecentrum. Hij wees met name op de noodzaak om een goede plaats te zoeken van privéarchieven van overleden predikanten, zoals dat van ds. A. Vergunst. Dergelijke archieven moeten geen zwervend bestaan gaan leiden. Het enige alternatief is op dit moment het archief van het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme van de Vrije Universiteit. Het moet toch mogelijk zijn om voor een eigen documentatiecentrum ruimte te vinden, bij voorbeeld in het kerkgebouw van Rotterdam-Centrum?

Op voorstel van ds. P. Mulder zal de sectie archieven zich op het een en ander beraden en daarbij ook in gesprek gaan met de bibliothecaris van de Theologische School te Rotterdam. Ds. J. Schipper, voorzitter van de sec-

tie archieven, noemde die stap voor de hand liggend.

Digitaal register

Voor het werk van de sectie Kerkelijke archieven werd door de synode veel waardering uitgesproken. De sectie heeft een register samengesteld op de acta van de Generale en de Particuliere Synoden sinds 1907. Het is de bedoeling om dit digitale register beschikbaar te stellen voor studietoelinden, geschiedschrijving, en dergelijke, aan predikanten, studenten, deputaten en andere kerkelijke ambtsdragers.

Ds. J.J. van Eckveld sprak als preses woorden van dank tot broeder M. K. Treur te Zeist die voor dit project monnikenwerk heeft verricht en voor een gebruikersvriendelijke oplossing heeft gezorgd. 'Onze bijzondere waardering voor al het werk, dat u hebt mogen verrichten'. De heer Treur vroeg de gebruikers om hem hun ervaringen mee te delen, zodat het programma op grond daarvan nog zou kunnen worden verbeterd.

(wordt vervolgd)

Waarde, ds. M. Golverdingen

Brieven voor jou

Vader leest aan tafel uit de Romeinenbrief. Het valt niet mee. De kinderen kijken hem wat dromerig aan. Zouden ze het begrepen hebben? Zo te zien niet. Maar, denkt hij, hoe krijg ik het uitgelegd? Zelf begrijp ik het ook nauwelijks. Laat ik in het gebed maar vragen om een zegen over het Woord dat we gelezen hebben...

Misschien herkent u het wel. En het is zeker nodig de Heere te vragen om de verlichting van de Heilige Geest bij het lezen van Zijn Woord. Maar we hebben als ouders en andere opvoeders ook de verantwoordelijkheid het Woord zo dicht mogelijk bij het hart van onze kinderen te brengen. Dat valt niet altijd mee. Zeker als het gaat om moeilijke Bijbelgedeelten, zoals Paulus' brief aan de Romeinen. Toch mogen we zulke gedeelten niet overslaan. Er

staan heel belangrijke dingen in, ook voor onze kinderen.

Daarom is het heel fijn dat Andrea van Hartingsveldt-Moree begonnen is aan een serie "Brieven voor jou" voor kinderen van 8-12 jaar. Deze serie biedt ouders en andere opvoeders handvatten om met kinderen uitvoeriger bij het gelezen gedeelte uit de Bijbel stil te staan. Het eerste deel van de serie, "Inleiding en Romeinen" begint Andrea van Hartingsveldt met een introductie over (de brieven van) Paulus. Daarna komt de brief aan de Romeinen aan bod. Na twee deeltjes over de brieven aan de gemeente van Korinthe is inmiddels het vierde deel verschenen over "Galaten en Efeze".

Telkens wordt een uitleg gegeven bij enkele verzen van de brief. In die uitleg komt vrijwel altijd een voorbeeld voor

uit de leefwereld van de kinderen. Ook wordt gezocht naar de toepassing van het gedeelte in hun persoonlijke leven. Dat gebeurt op een natuurlijke manier. Naar aanleiding van 1 Korinthe 2: 1-9 gaat Andrea van Hartingsveldt bijvoorbeeld in op de inhoud van de preken van Paulus: *'Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd'* (vers 2). Daarop schrijft Andrea: 'Alleen door de Heere Jezus kan het weer goed komen tussen zondige mensen en de heilige God. Er is geen andere manier om zalig te worden dan door Hem. Daarom is het nodig in Hem te geloven: voor de mensen in Korinthe, maar ook voor jou'.

Vervolgens staan er enkele kennisvragen bij, vooral gericht op de jongere kinderen. Een doe&denk vraag gaat voor oudere kinderen wat dieper in op de stof en probeert nog een keer de verbinding te leggen met het persoonlijk leven. Om het samen zingen te stimuleren, is ook steeds een psalmvers opgenomen. Bij elkaar zijn het voldoende ingrediënten voor een goede verwerking van het gelezen Schriftgedeelte. Soms lijkt me de ondergrens van acht jaar aan de lage kant. De stof is niet altijd zo eenvoudig dat dit door een kind van acht goed te volgen is. Ik neem het Andrea van Hartingsveldt niet kwalijk. Het opzetten van deze serie is een prestatie op zich en het is niet gemakkelijk tegelijkertijd voor een kind van acht en voor een kind van twaalf te schrijven. Er zijn Bijbelgedeelten die voor ons zwaar zijn om te verstaan, laat staan voor kinderen. De praktijk leert dat we onze kinderen in het gezin vaak wel vertrouwd maken met de Bijbelse geschiedenissen, maar dat veel kernbegrippen uit de geloofsleer onbesproken blijven. Door samen de inhoud van de brieven van Paulus te bespreken, komen die kernbegrippen veelal wel aan bod. Deze boekjes stimuleren dat. We mogen dankbaar zijn dat we dergelijke hulpmiddelen krijgen aangereikt. Laten we ze gebruiken! Ik sluit me van harte aan bij de slotzinnen van het Voorwoord: 'De Heere werkt middellijk en ouders moeten doen wat hun hand vindt om te doen. Niet in eigen kracht, maar in afhankelijkheid van de Heere, bid-dend om Zijn zegen'.

**N.a.v. "Brieven voor jou" (Deel 1-4),
Andrea van Hartingsveldt-Moree;
uitg. De Banier, Apeldoorn;
€ 14,50 per deel.**

Woerden,

L.A. Kroon

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Apeldoorn: ds. A. Schot te Nunspeet;
Te Nijkerk:
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;
Te Oudemirdum:
ds. G.J.N.Moens te Meliskerke.

■ BEDANKT

Voor 's-Gravenhage:
ds. G.J. van Aalst te Klaaswaal.

■ DOVENDIENST TE DORDRECHT

Op **19 februari** hoopt ds. W.J. Karels voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. Deze dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Mauritsweg 286 en begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS THOLEN 19 JANUARI 2011 TE NIEUWERKERK

De vergadering wordt namens de roepende kerk van Sint Philipsland geopend door ds. S. Maljaars. Op zijn verzoek wordt gezongen Ps. 89:9, daarna leest hij Matth. 3:1-12 en gaat voor in gebed.

Enkele zaken worden gememoreerd:

A. Roozmond te Dirksland en N. Rijstenbil te Scherpenisse waren 25 jaar ouderling. De diakenen C. Andriessse en W. Heijboer te Scherpenisse waren 40 jaar ambtsdrager.

Diaken C. Andriessse (Scherpenisse) heeft zich i.v.m. zijn leeftijd en gezondheid niet meer herkiesbaar gesteld. Ouderling J.W. Duvokot (Scherpenisse) heeft zijn ambt neergelegd.

Op 10 oktober overleed het dochttertje van de fam. C. van der Welle-Kampert te Dinteloord.

Er is een begin gemaakt met de bouw van een nieuwe kerk ten behoeve van de gemeente Middelharnis.

Hierna spreekt de tijdelijke preses enkele woorden n.a.v. Matth. 3:11 (midden): *"Maar Die na mij komt, is sterker dan ik."*

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: ds. J. Schipper, preses; oud. B. Both, scriba; ds. S. Maljaars en oud. M. v.d. Welle, assessoren en oud. M. v.d. Berge, quaestor.

Ingekomen is een brief van de gemeente Nieuwerkerk inzake aanvraag emeritaat ds. A.J. Gunst. Bij monde van ds. G. Hoo-

gerland adviseren deputaten art. 49 D.K.O. van de Particuliere Synode Zuid tot inwilliging van dit verzoek. De vergadering stemt in met het meest eervol verlenen van emeritaat aan ds. Gunst m.i.v. 1 februari 2011.

De preses wenst hem, zijn vrouw en kinderen van harte des Heeren zegen en nabijheid toe. Hij blikt kort terug op het moment dat ze elkaar voor de eerste maal mochten ontmoeten en op de jaren, waarin zij samen in het ambt hebben mogen dienen. Vanavond neemt een hartelijke broeder en een geliefd predikant afscheid. Wij zullen u node missen, aldus ds. Schipper. De scheidende dienaar wordt, op verzoek van de preses, staande toegezongen Ps. 134 : 3.

In een kort woord tot de vergadering wil ds. Gunst zijn dank in de eerste plaats de Heere doen toekomen, Die hem al de afgelopen jaren heeft willen dragen en verdragen. Wie ben ik, Heere, HEERE en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?

Hij bedankt voorts voor de goede contacten die er altijd geweest zijn en wenst, met de afscheidswaard van ds. Hellenbroek, allen een hartelijk "Vaart wel" toe. De consulentschappen worden als volgt vastgesteld:

ds. E. Bakker: Middelharnis, Nieuwerkerk, Ooltgensplaat, Sint Annaland, Sint Philipsland en Stad aan 't Haringvliet;
ds. S. Maljaars: Dirksland, Herkingen, Mellissant, Oosterland en Poortvliet;
ds. J. Schipper: Dinteloord, Nieuwe Tonge, Ouddorp, Oude Tonge, Scherpenisse en Tholen.

Dit jaar zal kerkvisitatie plaatsvinden in de "Flakkeese" gemeenten.

Daartoe worden aangewezen:

ds. E. Bakker met ouderling N.A. van den Hoek;

ds. S. Maljaars met ouderling B. Both;

ds. J. Schipper met ouderling J.A. Kardux.

De voorzitter brengt het voorstel van de commissie haalbaarheid kerkelijke woon- en zorglocaties voor het deelgebied eiland Tholen/SintPhilipsland ter sprake. De commissie is met meerdere instellingen in gesprek gegaan. Er wordt een aantal vragen gesteld en opmerkingen geplaatst, die door diaken K.J. Nipius (Ooltgensplaat) worden beantwoord. Ook voor het deelgebied eiland Goeree-Overflakkee is hierin een toelichtende stand van zaken opgenomen.

De vergadering gaat akkoord met het voorgestelde Reglement voor Evangelisatie.

Tot afgevaardigden naar de vergadering van de Particuliere Synode Zuid op 14 april 2011 te Goes, worden aangewezen de predikanten E. Bakker, S. Maljaars en J. Schipper, alsmede de ouderlingen M. v.d. Berge, B. Both, J.P. Geluk, J.A. Kardux en G.D. Roeland.

Secundi (in volgorde) de ouderlingen, J. Bosman, H. Aarnoudse Azn., G.J. Koppe-

laar, A. Jansen en W. Roozmond.

Tot het samenroepen van de eerstvolgende vergadering, te houden 29 september 2011 te Nieuwerkerk, wordt de gemeente van Stad aan 't Haringvliet aangewezen.

Op verzoek van de preses wordt de vergadering gesloten door oud. M. v.d. Welle, die Ps. 43 : 3 laat zingen en daarna voortgaat in gebed.

B. Both, scriba

BERICHTEN

■ PZC-DAG TE GOUDA

Op **zaterdag 12 maart** wordt de twejaarlijkse PZC-dag gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente in Gouda, Nieuwe Gouwe Oostzijde 2b. Deze bezinningsdag is bedoeld voor alle leden van zendings- en thuisfrontcommissies. Voor soep en drinken wordt gezorgd. Wilt u zelf uw lunchpakket meenemen? Inloop vanaf 9.45 uur. Het programma start om 10.15 uur en om 14.30 uur zal de dag gesloten worden. Opgave via de secretaris van uw PZC.

■ ZENDINGSAVOND TE HOEVELAKEN

De zendingscommissie van Amersfoort organiseert op **vrijdag 18 februari** een avond in het kader van de Zending van de Gereformeerde Gemeenten. Dhr. J.H. Seppenwoolde zal dan iets vertellen over zijn werk in Ecuador. Leiding: voorzitter van de plaatselijke zendingscommissie. Locatie: gebouw van het Lodenstein College te Hoevelaken, Zuiderinslag 1. Aanvang: 19.45 uur.

■ ZANGAVOND TE H.I. AMBACHT

Zangavond op **zaterdag 26 februari**, aanvang: 19.30 uur, in de Petrakerk van de Geref. Gemeente, m.m.v. het Ridderkerks mannenkoor, o.l.v. Henri Adema en organist Bert Roest. Algehele leiding: ds. M. Joosse.

■ PRESENTATIE EDSKES KERKORGEL TE AAGTEKERKE

Op **zaterdag 19 februari**, om 14.00 uur, wordt het nieuwe Edskes-orgel in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Aagtekerke aan het publiek gepresenteerd. Het nieuwe orgel heeft 29 stemmen, verdeeld over Hoofdwerk, Bovenwerk en Pedaal. Adviseurs hierbij waren de heren

H. den Hollander en D. den Engelsman van de VOGG. Tijdens de presentatie zal orgelmaker Bernhardt Edskes een toelichting geven op de bouw en verschillende registers demonstren. Jan Wisse, organist van de plaatselijke gemeente, zal deze middag het orgel bespelen.

Zie voor meer informatie: www.orgelaagtekerke.nl

■ INRICHTING KRINGLOOP-SCHUUR ZENDING

Voor een nieuw in te richten kringloop-schuur in Middelburg t.b.v. de Zending zoekt de zendingscommissie te Middelburg-Centrum:

- * 150 m² systeenvloer (bijvoorbeeld entresol) voor een extra verdieping
- * 1 mobiele unit met keuken en toilet
- * 3 à 4 geschakelde units oppervlakte ± 70-100 m²
- * zeecontainer (lieft geïsoleerd)
- * winkel inventaris, zoals rekken, stellingen, kledingrekken, kassa, toonbank, etc. etc.

Graag contact opnemen met J. Murre, 06-53189402 of 0118-634250.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 20 FEBRUARI 2011

Aagtekerke 9.30 (H.D.) en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 14.30 uur ds. Melis; Alblasserdam 9.30 uur en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher;

■ LANDELIJKE CONTACTDAG STICHTING WINSTUITVERLIES

"Pastor aan het ziekbed" is het thema van de Contactdag op **zaterdag 2 april**. De dag is bedoeld voor allen die troost en steun zoeken vanuit Gods Woord bij kanker (en de gevolgen daarvan). Aansluitend zal Arjan Visser zijn persoonlijke ervaring met de ziekte met ons delen. Na de lunch kan verder worden gesproken in de workshops: partners, jongeren, ouders, vermoeidheid. Plaats: "Bethlehemkerk", Oudelandseweg 50 in Woerden. Aanvang: 10:30 uur. Kosten (incl. lunch): € 15,- p.p. (donateurs € 12,50). Opgave: www.winstuitverlies.nl/activiteiten of telefonisch 0341-250434.

■ LEZING EN MASTERCLASS DOOR VOGG EN DRIESTAR EDUCATIEF

Op **vrijdag 4 maart** verzorgt dr. J.B den Hertog een lezing over Anthoni van Noordt. In december 2009 promoveerde hij op een dissertatie, getiteld Anthoni van Noordt en zijn Tabulatuurboek, in het kader van de Amsterdamse orgelcultuur tussen 1630 en 1675. Tijdens deze avond zullen tevens bewerkingen van Van Noordt ten gehore worden gebracht door Chiel Jan van Hofwegen en Jaap den Hertog.

Op **zaterdag 5 maart** organiseren we van 9.00-12.30 uur een masterclass. Deze openbare les is gericht op gevorderde organisten, amateurs en vakmensen. Het is de bedoeling dat deelnemers een complete compositie van Van Noordt uit het Tabulatuurboek spelen. Ook belangstellende toehoorders zijn hierbij hartelijk welkom.

Op de site van Driestar Educatief is meer informatie over het programma te vinden (www.driestar-educatief.nl/Studium_generale). Toehoorders, zowel voor de vrijdag als de zaterdag, dienen zich aan te melden via www.driestareducatief.nl/aanmelden_studium_generale. Het adres van Driestar Educatief is: Burg. Jamessingel 2, 2803 PD GOUDA.

Barneveld-Zuid 9.30 (H.A.) en 19.00 uur ds. Bredeweg; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. De Wit; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 19.00 uur ds. Driessen; Bodegraven 19.00 uur ds. Visscher; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. C. Harinck; Boskoop 9.30 uur ds. Paul en 16.30 uur ds. Van Aalst; Breda 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. Brugge; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 14.30 uur ds. De Leeuw; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 10.00 en 17.00 uur ds. Boogaard; Deventer 16.00 uur ds. De Wit; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Doetinchem 18.30 uur (H.D.) ds. P. Mulder; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.15 (H.A.) en 19.00 uur ds. Verschuure; Eindhoven 15.00 uur ds. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 18.00 uur stud. Baaijens; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Enschede 10.00 uur ds. J. Karels en 17.30 uur stud. Huijser; Enter 9.30 en 15.00 uur stud. Huijser; Ermelo 18.30 uur ds. Schot; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hogchem; Goes 9.00 en 15.00 uur ds. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. Van Aalst en 18.00 uur ds. Van Rijswijk; 's-Gravenpolder 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. Van Rijswijk; Haamstede 10.00 uur ds. W. Harinck en 15.00 uur ds. De Heer; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 18.00 uur ds. Silfhout; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur ds. Bakker; Hilversum 10.00 en 17.00 uur ds. Verweij; Hoogeveen 15.00 uur ds. Vogelaar; Hoogvliet 10.00 uur ds. Driessen; Houten 11.00 en 17.00 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur stud. Baaijens; Kapelle-Biezeling (in Sionkerk te Goes) 11.30 en 18.00 uur ds. Baan; Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. Van der Net; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. Golverdingen en 18.30 uur ds. W. Harinck; Krabbendijke 18.00 uur ds. Moens; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Kruijningen 9.30 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leerdam 18.00 uur ds. Van Gelder; Leiderdorp 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. Van der Net; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Marknesse 19.00 uur ds. Boeder; Meeuwen 19.00 uur ds. L. Blok; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur

ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Mijdrecht 19.00 uur ds. Clements; Moerkapelle 9.30 uur leesdienst en 18.30 uur ds. Paul; Naaldwijk 15.15 uur ds. A.B. van der Heiden; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. De Waard; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 9.30 en 14.30 uur ds. Beens; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oosterend-Texel 10.00 en 16.00 uur ds. Van Manen; Oostkapelle 15.00 uur ds. Tuinier; Oostvoorne 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. Silfhout; Opheusden 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. Mondria; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Oude Tonge 14.30 uur ds. Bakker; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. Boeder; Poederoyen 15.00 uur ds. W.J. Karels; Poortugaal 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Van Dieren; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 16.30 uur stud. Visser; Rijssen-Noord 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-Zuid 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 18.30 uur ds. Hakvoort; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. Terlouw en 15.00 uur ds. Van Gelder; Rotterdam-Centrum 18.00 uur ds. Pater; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur ds. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 14.30 uur stud. Visser; Scherpenisse 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Scheveningen 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Sliedrecht (Middel-diepstraat 31) 12.30 en 19.30 uur ds. Terlouw; Soest 9.30 uur ds. Kleppe en 15.00 uur ds. F. Mulder; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Terneuzen 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. Tanis; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Utrecht 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 uur ds. Verschuure en 16.30 uur ds. Joosse; Vlissingen 9.30 uur leesdienst en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. Karens; Westkapelle 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. Labee; Woerden 10.00 uur ds. Van Gelder; Wolphaartsdijk 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Yerseke 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zwijndrecht 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. Pater; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 22 FEBRUARI 2011

Aalst 19.30 uur ds. Terlouw; Boskoop 19.30 uur ds. Silfhout; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.30 uur ds. Brugge; Kortgene 19.30 uur ds. De Heer; Oostvoorne 19.30 uur ds. Pater (voor de GBS); Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Baan; Stolwijk 19.30 uur ds. De Leeuw; Uddel 19.30 uur ds. Mouw; Urk 19.30 uur ds. Van Belzen.

■ WOENSDAG 23 FEBRUARI 2011

Aalburg 19.30 uur ds. Verweij; Barneveld-Centrum 19.30 uur (H.D.) ds. Schot; Brakel 19.30 uur ds. De Leeuw; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Van Boven; Den Helder 19.30 uur ds. Van der Net; Eindhoven 19.30 uur ds. Van Aalst; Groningen 20.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 19.45 uur ds. De Wit; Meliskerke 19.30 uur ds. Moens; Mijdrecht (biddag) 14.00 en 19.30 uur ds. Mondria; Nijkerk 19.30 uur ds. Van Belzen; Opheusden 19.30 uur ds. Brugge; Oude Tonge 19.30 uur ds. Baan; Poortvliet (biddag) 10.00, 14.30 en 18.30 uur ds. Bredeweg; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. Schreuder; Scherpenisse (biddag) 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. Bakker; Sint Annaland (biddag) 9.30 en 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden en 14.30 uur ds. De Heer; Sint Philipsland (biddag) 9.30 en 18.30 uur ds. Schipper; Soest 19.30 uur ds. Van Manen; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. Vermeij; Tholen (biddag) 10.00 en 19.00 uur ds. De Heer en 14.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Veen 19.30 uur ds. Melis; Zeist 19.30 uur ds. Van Eckeveld.

■ DONDERDAG 24 FEBRUARI 2011

Genemuiden 19.30 uur ds. Hogchem; Hoogvliet 19.45 uur ds. Schot; Leerdam 19.30 uur ds. Mondria; Naaldwijk 19.45 uur ds. Visscher; Poortugaal 19.30 uur ds. Meeuse; Rhenen 19.30 uur ds. Van Belzen (voor de GBS); Westzaan 19.30 uur ds. Baan; Zwolle 19.30 uur ds. Vogelaar.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merksem (Oude Barelle 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Met droefheid hebben wij kennis genomen van het overlijden van onze geliefde oud-ambtsbroeder

Bastiaan Corstiaan Huisman

Lid in de Orde van Oranje-Nassau

in de leeftijd van 69 jaar.

Met de hem geschonken gaven heeft hij van 1974-1995 de gemeente als diaken in getrouwheid mogen dienen.

De HEERE gedenke zijn echtgenote, kinderen, kleinkinderen en verdere familie in dit smartelijke verlies en heilige deze ernstige roepstem aan hun en ons aller hart.

Namens de kerkenraad van de
Gereformeerde Gemeente te Nieuw-Beijerland

Ds. A. Vermeij, preses
L.M. van der Glas, scriba

Nieuw-Beijerland, 7 februari 2011

Met droefheid hebben we vernomen, dat na een ernstige ziekte op 69-jarige leeftijd door de Heere is weggenomen de trouwe en gewaardeerde administrateur van onze regionale kerkbode

Bastiaan Corstiaan Huisman

Vanaf de eerste gezamenlijke uitgave in 1970 tot 2008 heeft hij zich met hart en ziel voor de kerkbode van de vijf gemeenten in de Hoekschewaard ingezet.

Ons hartelijk medeleven gaat uit naar zijn vrouw, met wie hij dit werk samen mocht doen, naar zijn (klein)kinderen en schoonmoeder. *'En de Heere haar ziende, werd innerlijk met ontferming over haar bewogen... (Luk. 7: 13a)'*, bidden wij als enige Bron van troost toe.

Namens de kerkenraden van de Gereformeerde Gemeenten
in de Hoekschewaard,
J. van Maaren, eindredacteur
J.J. Sneep, administrateur

Nieuw-Beijerland, 7 februari 2011

Te huur in Canada, een
vakantiewoning dichtbij Norwich
(Ontario). Tel. 001519 688 0947.
Hollands sprekend.

Nog geen vakantie geboekt?
Bel dan snel naar
"DE VERBORGEN HOEK"
Ook 2 vak. won. en verh. caravans
Fam. Wierda-Tuinier, Harich Fr.
Tel. 0514-602065
www.deverborgenhoek.nl

Te huur in Westzaan. Leuke vrijst.
vak. woning bij boerderij in om-
geving van vis en vaarwater. Boot
aanwezig. Niet duur.
Z.I.E.H. Tel. 075-6160213

Vakantie op de Veluwe?
www.rusteenweinig.nl

Begrafenisondernehmung STAM
Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

 HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenissen*
Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden

Orgelmakerij
Boogaard

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

Harskamp te huur vakantiewoning voor 4 personen. Vanaf week 22. Voor informatie 06-20573003.

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagrati.nl

 kina
begrafenisverzorging
Tel. (010) 458 31 12
Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden
D.W. Schipper 010-450 66 26 J. Kooijman 0182-58 39 32
Capelle a/d IJssel Gouda
WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Gevraagd voor onze moeder in **Werkendam** gezelschapsdame (huishoudster) voor enkele dagen per week in overleg.
Inlichtingen 0183-505400

 BJanssen *Begrafenisverzorging* 0113 - 34 03 07
Wij verzorgen begrafenissen in geheel Zuid- en Noord-Beveland
Wilsbeschikking kunt u bij ons aanvragen
"Zo wil ik het als mijn sterven daar is"
Havikskruid 10, 4421 MN Kapelle,
Mobiel 06 53 23 73 20
www.begrafenisverzorging-janssen.nl
Geen crematies

 Heijkop's
Houtsnijwerk
Voor al uw trouwteksten,
in hout uitgesneden
Hofstraat 3 Tel. 0418-551383
5317 JM Nederhemert 06-25110405
Ook kunnen wij Bijbelse taferelen voor u verzorgen
www.houtsnijwerk.nl

Recreatie op de parel van de veluwe

Vakantiebungalow **Garderen 8-10 pers.** v.a.g.v. op zeer ruime kavel, veel privacy. zeer geschikt gezinnen maar ook voor senioren en minder validen in de zomervakantie nog gedeeltelijk vrij: informeer naar onze aanbiedingen. Buiten de schoolvakanties kijk op www.recreatie-veluwe.nl, Bestel onze brochure op info@recreatie-veluwe.nl of bel 06-30883277/0622590270

www.stolkorgels.nl

Johannus
Eminent
Monarke
Domus

Ook
occasions

**Stolk
orgels**

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55
(0180) 31 56 52

Filialen in: Krabbendijke - Beesd - Nederhemert - Papendrecht

U zoekt hulp vanuit de Reformatische levensvisie bij:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsproblemen
- Gedragsproblemen
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problemen (zoals; Depressie, Burn-out, Angst, etc)
- Incestproblemen
- Rouwverwerking

In de praktijk zijn geen lange wachttijden!!!

Voor meer informatie kunt u bellen of mailen naar:

Mevr. J. van Breugel

Driebergen Wedderveer
(Utrecht) (Groningen)
0343-520699 0597-850494
E-mail: boutiquejoke@gmail.com

Traditionele Zeeuwse Psalm- zang

D.V. zaterdagavond
26 februari 2011
Grote Kerk Tholen

Aanvang **19.00 uur**

Algehele leiding en meditaties:

ds. G.J. van Aalst

Organist: Martin Weststrate

Collecte t.b.v.:

Theologische School Geref. Gem.

Toegang **GRATIS** | CD-opname

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zelst
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begravenissen

Buitenhorst Zorg

Lijnweg 29
3911 RA Rhenen

Tel. 0317-310316

www.buitenhorst.nu

Buitenhorst Zorg biedt opvang
aan kinderen met ADHD,
PDD-NOS en/of
een vorm van autisme.

BOEKEN EN MUZIEK VAN DER BOOM

Voorstraat 41 - 3245 BG Sommeldijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele
Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av,
N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Prachtige chalets en bungalows
in Voorthuizen en Rijssen/Holtten

Vraag onze vernieuwde brochure aan.

... heel eigen

(0548) 36 52 24, www.casafamilia.net

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

4 persoons vak. woning Veluwe
Buitengebied Stroe
Tel 0621420647 of
Email: molshoop@solcon.nl

begrafenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Te huur in ZEELAND

Vak.won. schoon, ruim en sfeervol!
www.boerderijvakantiezeeland.nl
Tel: 0113-302209

Kraamzorg & Thuiszorg

900 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor meer informatie over
kraamzorg, wijkzorg, verpleging of
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.

Of wordt zèlf RST Zorgverlener!
Reageer via 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel. (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

'n Helder geluid!

Lagarde

De geluidssystemen
van Lagarde,
helder en krachtig.

Bel (0341) 37 57 57 voor meer informatie.

Boerenlandcamping **Grevelande**.
Kamperen in het landschap
bij boerderij.
Rustig in eigen sfeer,
10 min. lopen naar kerk.
Vlakbij Grevelingenmeer en 20
min naar de zee.

www.Grevelande.nl

Fam. van der Velde heet U hartelijk
welkom! Peuterdijk 59
Herkingen, 0187-669317

Piano top instrumenten

Niet van nieuw te onderscheiden.

Yamaha U1, U3, UX-3 enz.

Tevens hebt u bij ons altijd

de **laagste prijsgarantie**.

www.degrootpianos.nl

Info: 06-21600663

Prachtige vertellingen

voor kinderen

Hoe de Heere werkt dl 2

(dl 1 is ook nog leverbaar)

Meester Visser vertelt
waargebeurde verhalen
met een boodschap

De eerste mensen

Vertellingen bij de Bijbel.

Bijbelse verhalen geschreven
door ds. C.J. Meeuse

Prijs
per CD
€9,95

CD bestellen?

Fragmenten beluisteren?

Nog meer vertel CD's?

www.vertelcd.nl

Begrafenis Verzorging Tollenaar

Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen

Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Vakantie Oostenrijk:

Te huur: luxe Chalet en
Appartementen 2-9 pers.,
in omg. Saalbach-Hinterglemm /
Zell am See, Kerkdiensten
tijdens zomervakantie.
Info: 0180-322181 / 06-51166845

Meer dan 1.000 soorten tegels in onze showroom!

Altijd vele
aanbiedingen
online!

Wij liggen aan uw voeten...

Bij KROON Vloeren in Steen treft u het assortiment aan op de plaats waar ze hoort. Op de vloer. Aan uw voeten. Met ruim 1000 soorten tegels en natuursteen in onze showroom hebben we een enorme keuze. Advisering, levering, plaatsing door onze eigen ervaren tegelzeters, vloerverwarming, onderhoud, lijm en/of andere bouwstoffen: wij bieden het hele pakket aan. Kijkt u ook eens op onze website. Hier vindt u uitgebreide informatie over onze producten en diensten, over ons bedrijf en de ruime openingstijden van onze showroom. Tot ziens in onze showroom!

Ook
voor uw
kerkvloer!

KROON

VLOEREN IN STEEN

- Professioneel advies
- Vakkundig gelegd
- Scherpe prijzen
- Wandtegels
- Vloerverwarming

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl